

Een triomferende renner werd gefêteerd en ingehaald als een Messias: een nieuwe held van de parochie.

KOERS IS RELIGIE

Jan Luitzen

Tijdens de renovatie van het Wielermuseum in het Vlaamse Roeselare is even verderop de ontwijde Paterskerk ingericht met een tijdelijke expositie, waarin de fascinerende relatie tussen koers en religie wordt uitgebeeld aan de hand van twee routes: 'De Kruisweg' (lijdensweg van het wielrennen) en 'De Pelgrimage' (omweg van wielerspelers).¹ 'Wij waren goden voor de mensen', zo verwoordde Flandrien Briek Schotte de bijna religieuze beleving van het wielrennen in Vlaanderen.

Tijdens de expositie Koers is Religie trekt de bezoeker langs tien kapellen met thema's als 'Ker(k)miskoers', 'Wielergoden', 'Noodlot', '(Bij)gelovige renners', 'Dopingzondaars' en 'Wielersbedevaartplaatsen'.

Op de plaats van het koor verrijst het Croix de Fer, een metershoog 'ijzeren kruis' van gelaste fietsen.² Het Croix de Fer werd samengesteld met zogenaamde 'weesfietsen' uit het Fietsendepot in Gent. De naam refereert uiteraard aan de legendarische Col de la Croix de Fer (2068 meter) in de Franse Alpen, die al zeventien keer opgenomen werd in een Tour de France-etappe en in 2015 zelfs tweemaal werd beklommen. Het Croix de Fer baadt regelmatig in het door de kerkramen vallende zonlicht, als ware het een impressionistisch kunstwerk van Van Gogh.

Het Croix de Fer wordt geflankeerd door wielertrofeeën. Ze staan symbool voor de zoete zege na het harde labeur. Ze zijn de kroon op het wielerspel. Het zijn de overwinningskelken van de koers, trofeeën van Raymond Poulidor, Sean Kelly, Henri Pélissier, Hugo Koblet, Ferdi Kübler, Franco Ballerini, Stephen

¹ Ter gelegenheid van de expo zijn twee catalogi uitgebracht: Ameye, Thomas, en De Zaeytijd, Dries De. *Koers is Religie*. Roeselare: Kannibaal, 2015, en: Maes, Jan. *Le Tour Imaginaire*. Roeselare: Kannibaal, 2015. Bij de roman *Le Tour Imaginaire* zit een stapel van 160 getekende prentjes van alle deelnemers aan deze denkbeeldige Tour de France.

² Zie ook de afbeelding op het omslag van deze editie van de *SPORTWERELD*.

'Wij waren goden voor de mensen, de enige goden die ze van dichtbij eens konden zien en er een klapke [praatje, JL] mee doen. Meer hadden ze niet.'

Deze uitspraak werd ontlokt aan Briek Schotte, die in de jaren veertig van de twintigste eeuw aan den lijve ondervond welke betekenis wielrenners voor hun volgers hadden. Eerder dan op zondag naar de kerk te gaan, trokken supporters naar wedstrijden in de omliggende dorpen om hun wielergoden aan het werk te kunnen zien. Vaak tot ergernis van de plaatselijke pastoor.

Na een overwinning werd de triomferende renner ook nog eens gefêteerd en ingehaald als een Messias: een nieuwe held van de parochie. De successen van regionale wielerspelers zorgden voor een ongekend gevoel van saamhorigheid onder streekgenoten: 'God' is één van ons en van onze parochie!

In de jaren zestig en zeventig oversteeg één wielerspelersgod alle andere: Eddy Merckx. In de schaduw van het Mirakel Merckx raapten de gewone wielerspelers de kruisels op die wielerspelersgod Merckx voor hen had laten liggen. Tot op de dag van vandaag worden de prestaties van Merckx als buitenaards en goddelijk herinnerd en beschreven.

De fiets onder de icoon van de Heilige Merckx is die waarop hij in 1976 voor de zevende keer Milaan-San Remo won: een absoluut record.

Roche, Tom Boonen, Grace Verbeke, Frank Vandenbroucke...

Het Croix de Fer tekent zich af tegen een muur van wielertuinen; een kleurrijk, wandvullend 'glasraam' van heilige wielergewaden achter het koor van de Paterskerk. Deze tuinen van renners als Jacques Anquetil, Fausto Coppi, Charly Gaul, Marco Pantani en Greg LeMond komen uit de eigen collectie van het Wielermuseum, maar ook uit privéverzamelingen en musea in het buitenland.

Volgt de geïnteresseerde wielergelovige de Kruisweg, dan krijgt hij het lijdensverhaal van Christus opgediend in veertien staties, aangevuld met iconische wielersfoto's. Bij de statie waar Jezus het kruis op zijn schouders hijst, hangt een foto van Fabian Cancellara die – getroffen door pech – met zijn fiets over de schouder de Koppenberg op strompelt;

afhangend hoofd, lijdzame blik. En de statie waarbij Jezus ter voorbereiding op de kruishanging wordt uitgekleeft, is geïllustreerd met de dramatische foto van de halfnaakte Johnny Hoogerland, nadat hij door een volgauto het prikkeldraad is ingereden; roomwitte billen met bebloede striemen eroverheen.

Effectbejag? Blasfemie? Of is de expo Koers is Religie toch gewoon een creatief en fantasierijk eerbetoon aan het geloof in het wielrennen? Gaat dat zien en oordeel zelf.

De gelegenheidstentoonstelling 'Koers is Religie' (Delacrestraat 33) in de Paterskerk in Roeselare loopt in ieder geval tot en met eind 2016. Maart-september: maandag tot en met zondag, 10.00-17.00 uur. Oktober-februari: maandag tot en met zaterdag, 10.00-17.00 uur. Zie ook: www.koersisreligie.be

In 1999 beleefde Frank 'VDB' Vandenbroucke (1974-2009) een weergaloos voorjaar. Na een tweede plek in de Ronde van Vlaanderen aasde VDB op winst in de klassieker Luik-Bastenaken-Luik. Twee dagen voor de start verklaarde hij al doodleuk waar hij zijn beslissende demarrage zou plaatsen. VDB hield woord en kletste iedereen uit het wiel op de helling van Saint-Nicolas.

In het najaar van 1999 schitterde hij nog in de Ronde van Spanje, maar van dan af verliepen het leven en de carrière van Vandenbroucke uiterst grillig. Niet veel later verviel hij in depressies, nadat hij in een dopingzaak was genoemd en zelfs op non-actief werd gezet.

Vanwege drugsgebruik en labiele mentale gesteldheid hield hij het bij steeds verschillende wielploegen niet al te lang vol. In de wielersprektaal leverde het zelfs een uitdrukking op: *een VDB'tje doen*: 'zonder succes een comeback maken'. Voordat VDB in 2009 onverwacht overleed aan een longembolie, verscheen een jaar daarvoor nog zijn biografie: *Ik ben God niet*.

Het tabernakel, achtergelaten na de ontwijding van de Paterskerk in Roeselare, diende als decor voor de LBL-trofee van VDB. Na een derde bezoek door een vrome zuster – begeesterd door de wielersport, maar toch steeds weer van streek door deze 'ontheiligende' opstelling – besliste Thomas Ameye, conservator van het Wielermuseum, dat de trofee voortaan bovenop het gesloten tabernakel gepresenteerd zou worden.